

El Servei d'Arxius de Ciència

El Servei d'Arxius de Ciència és un programa patrocinat per la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica i finançat per l'Institut d'Estudis Catalans. També hi dona suport la Universitat Autònoma de Barcelona, a través del Centre d'Estudis d'Història de les Ciències, i l'Arxiu General, encara que és obert a la participació d'altres institucions i universitats. Integren la Comissió Gestora del Servei d'Arxius de Ciència un grup de científics, historiadors de la ciència i arxivistes que comparteixen l'interès pel patrimoni de la ciència contemporània. El Servei d'Arxius de Ciència no disposa d'una seu pròpia ni és en si mateix un arxiu, sinó un instrument per canalitzar els fons dels científics catalans vers la xarxa d'arxius, com també un punt de recollida i distribució d'informació.

El Servei d'Arxius de Ciència neix amb la voluntat de contribuir a la conservació i la difusió del patrimoni documental de la ciència, la tecnologia i la medicina contemporànies a Catalunya i, en general, dins les terres de parla i cultura catalanes. L'activitat científica genera una documentació molt diversa que no sempre troba el camí de l'arxiu. Entre aquesta documentació, recollida en diversos suports, ocupa un lloc privilegiat la correspondència, però també hi trobem quaderns de laboratori, esborranys de publicacions, actes de comissions o grups de treball, instruments, maquetes i projectes, fotografies, etc. Els arxius institucionals recullen part d'aquest material, però una part substancial resta en mans de l'investigador, que a la fi de la seva carrera pot qüestionar la utilitat i el destí d'aquest material documental. A Catalunya no s'ha fet cap esforç sistemàtic per localitzar i conservar els arxius personals dels científics, però aquests arxius seran determinants per preservar la memòria de la ciència al nostre país.

El Servei d'Arxius de Ciència té com a objectius:

1. Reunir informació sobre els arxius existents de científics dins les terres de parla i cultura catalanes: localització, contingut i estat de classificació, accés a la consulta...
2. Contribuir al tractament d'aquells fons que ja han estat dipositats en un arxiu, biblioteca o museu, però que no disposen d'instruments de referència.
3. Assessorar persones i institucions sobre el dipòsit i la gestió del patrimoni documental de caràcter científicotècnic.
4. Fomentar la conscienciació pública de la importància d'aquest patrimoni.
5. Difondre la informació recollida i l'estat dels projectes empresos a través d'Internet i de publicacions.

El Servei d'Arxius de Ciència comença les seves activitats a partir d'una sèrie de projectes pilot, com ara l'inventari del fons de l'enginyer Esteve Terradas (1883-1950), a l'Institut d'Estudis Catalans, o la presentació en línia del catàleg del fons del matemàtic Ferran Sunyer i Balaguer (1912-1967), a la Biblioteca de Ciències i Enginyeries de la Universitat Autònoma de Barcelona. El Servei també intenta identificar fons d'interès de naturalistes o investigadors en ciències biomèdiques per possibilitar-ne la recuperació. Finalment, el Servei d'Arxius de Ciència sol·licitarà informació als arxius, biblioteques o museus que conserven fons de científics.

La idea de crear una unitat d'arxiu de ciència té importants precedents en altres països. A Europa, aquestes iniciatives estan coordinades pel grup CASE (Cooperation on Archives of Science in Europe), format per arxivistes i historiadors que promouen el desenvolupament dels arxius dels científics europeus contemporanis i comparteixen informació sobre les iniciatives en curs a diferents països. Aquest grup, coordinat per la National Cataloguing Unit for the Archives of Contemporary Scientists, creada al Regne Unit el 1987 amb el patrocini de la Royal Society, edita un full informatiu (*newsletter*) des del 1998. El Servei d'Arxius de Ciència està representat a la CASE.

Podeu obtenir més informació sobre el Servei d'Arxius de Ciència adreçant-vos a Xavier Roqué (xavier.roque@uab.es, Centre d'Estudis d'Història de les Ciències, Facultat de Ciències, Universitat Autònoma de Barcelona), o a Antoni Borfo (antoni.borfo@uab.es, Arxiu General, Edifici del Rectorat, Universitat Autònoma de Barcelona). També podeu consultar la pàgina web provisional del Servei, a l'adreça <http://www.uab.es/~cehic/serveidarxiusdeciencia/>

Bibliografia bàsica

Direction des Archives de France. *Les archives personnelles des scientifiques: Classement et conservation*. Paris: Archives Nationales, 1995.
 Peter Harper. *Guide to the Manuscript Papers of British Scientists Catalogued by the Contemporary Scientific Archives Centre and the National Cataloguing Unit for the Archives of Contemporary Scientists, 1973-1993*. Bath: NCUACS, 1993.
 Xavier Roqué. «Scientific archives in Catalonia: New Servei d'Arxius de Ciència». *CASE Newsletter*, núm. 4 (desembre de 1999).
<http://www.bath.ac.uk/ncuacs/case/casen14.htm>

Els arxius de ciència a Internet

<http://www.bath.ac.uk/ncuacs/>
 Adreça de la National Cataloguing Unit for the Archives of Contemporary Scientists, un dels serveis d'arxiu de ciència pioners a Europa.
<http://www.bath.ac.uk/Centres/NCUACS/case.htm>
 Adreça del grup CASE (Cooperation on Archives of Science in Europe), on es poden llegir els fulls informatius (*newsletter*) apareguts fins ara i la llista de membres.
<http://www.cnrs.fr/Archives/ARISC/index.htm>
 Adreça dels Archives Issues des Sciences Contemporaines, on es troba informació sobre les iniciatives en curs a França que tenen per objecte els arxius de la ciència contemporània. Inclou una secció de textos en línia.
<http://www.aip.org/history/icos.htm>
 Adreça de l'International Catalog of Sources for History of Physics and Allied Sciences, que depèn de l'American Institute of Physics.
http://www.usyd.edu.au/su/archives/ica_suv/
 Adreça de l'International Council on Archives, Secció d'Universitats i Recerca, que inclou directrius sobre els arxius de ciència i tecnologia contemporànies.